
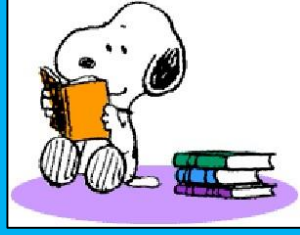

6. lecke A kereskedelmi bankok

A kereskedelmi bankok tevékenysége: aktív bankműveletek

 <p>Kosztopulosz Andreász</p>	<p>Mottó: <i>„A bankár egy olyan ember, aki kölcsönadja neked az esernyőt, amikor süt a nap, de visszakéri egy perccel azelőtt, hogy eleredne az eső.”</i></p> <p>Mark Twain</p>	<p>Kulcsfogalmak:</p> <p>bankhitel, bankgarancia, pénzügyi lízing, faktoring, forfetírozás, kettős deviza-adásvétel</p>	 <p>≈ 10 perc</p>
--	--	---	--

A kereskedelmi bankok tevékenysége: aktív bankműveletek

Az aktív bankműveletek során az üzleti bankok – forrásaikat felhasználva – fizetőképességük jelentős részét ügyfeleiknek, illetve partnereiknek engedik át. Összetettebb a helyzet azáltal, hogy ezt csak számottevően kisebb részben teszik saját vagyonuk erejéig, nagyobb hányadában **ügyfeleik náluk elhelyezett pénzét használják fel.**

Az aktív bankműveletek **főbb módoszatai** a következők:

- hitelnyújtás (hitelközvetítés)
- bankgarancia nyújtása, kezesség vállalása
- pénzügyi lízing
- követelések megvásárlása, megelőlegezése: váltóleszámítás, faktorálás, forfetírozás
- befektetések, értékpapírügyletek
- bankközi hitelkihelyezések
- egyéb aktív bankműveletek

Hitelnyújtás, hitelközvetítés

A **hitel fogalmát** többféleképpen határozzák meg, amelyek közül a legáltalánosabban elfogadott, hogy

- a hitelt nyújtó pénzeszközöket, árukat vagy szolgáltatásokat enged át ideiglenesen, kamatfizetés ellenében, illetve

- a hitelt felvevő idegen tőkét vesz igénybe meghatározott időre.

A hitelek a következőképpen csoportosíthatók:

- **hitelfolyósító szerint:** jegybanki, üzleti banki és egyéb hitelek
- **hiteladósok szerint:** vállalati, költségvetési (önkormányzati, közületi), lakossági, bankközi stb. hitelek
- **felhasználása szerint:** rövid, közép- és hosszú lejáratú hitelek
- **megtérülése szerint:** árbevételből, jövedelemből és egyéb forrásból visszafizetendő hitelek
- **lejárat szerint:** rövid, közép- és hosszú lejáratú hitelek
- a **finanszírozott eszközök szerint:** beruházási (állóeszköz) és forgóeszközhitel
- **fedezete szerint:** fedezettel nem bíró (nyílt vagy biankó) és fedezettel bíró (anyag, félkész- és késztermék, áru, lábon álló termés, jelzálog, kézzizálog követelésre, engedményezett követelésre, garancia vagy készfizető kezesség stb. mellett nyújtott) hitelek
- **folyósításuk szerint:** rulírozó vagy nem rulírozó hitelek
- **valutaneme szerint:** belföldi vagy külföldi pénznemben nyújtott hitelek

A hitel nyújtásához az ügyfeleknek megfelelő **fedezettel vagy biztosítékokkal** kell rendelkezniük. Ami a lejáratokat illeti, a rövid lejáratú hitelek nem haladják meg az egy-, a középlejáratúak pedig az öt évet. Hosszú lejáratúak viszont azok a hitelek, amelyeket öt évet meghaladó időszakra helyeznek ki. A gyakorlatban itt is leginkább az éven belüli és éven túli kategorizálást alkalmazzák.

A rövid lejáratú – éven belüli – hitelek lehetnek:

- **folyószámlahitelek**, ezekben a bankok ügyfeleik pénzforgalmi számláin írják jóvá a nyújtott hiteleket, s azok a hitelszerződésben meghatározott ideig szabadon felhasználhatók. A hitelek törlesztése ugyancsak a folyószámlára befolyt, illetve azon jóváírt összegekből történik

6. lecke A kereskedelmi bankok

A kereskedelmi bankok tevékenysége: aktív bankműveletek

- **számlahitelek** nyújtása esetén a bankok külön számlát nyitnak a hitelek nyilvántartására, az ügyfelek pedig elszámolási betétszámlájukon keresztül hívhatják le a hitelt. A törlesztés is a betétszámla terhelésével és a hitelszámlán való jóváírással történik
- ebbe a kategóriába tartoznak az **export- és import-ügyletek finanszírozására** szolgáló hitelek
- a **váltóleszámitással és az értékpapír-vásárlással** kapcsolatos éven belüli lejáratú hitelek.

A közép- és hosszú lejáratú – éven túli – hitelek közé

- a **beruházási vagy projektfinanszírozási**, valamint
- a **nemzetközi pénzügyi szervezetekből kapott, a kormányközi és egyéb kölcsönök** tartoznak.

A **személyi hitelek** esetében az üzleti bankok kiköthetnek biztosítékot vagy eltekinthetnek attól, míg a **reálhitelek** mögött szinte mindig valamilyen speciális vagyonfedezet áll.

A **kezes (vagy aval) hitelek** esetén a hitelt nyújtó bank rendszerint nincs állandó ügyfélkapcsolatban a hitelt felvevővel, ezért biztonsága érdekében kezes(ek) egyetemleges felelősségvállalása mellett folyósítja a kért hitelt.

A reálhitelek a **biztosítékok jellege szerint** különböztethetők meg:

- a **lombardhitel** kézzizálog és értékpapír fedezete mellett nyújtható
- a **cessziós hitel** későbbi követelés megelőlegezésére szolgál, amelynek fedezete gyanánt az ügyfél a bankra engedményezi az adott ügyletkez kapcsolódó követelését vagy a számlaköveteléseit általában
- a hosszú lejáratú hitelek esetén pedig rendszerint **jelzálog kikötése** teremti meg a hitelfedezetet, amely adóslevél vagy jelzálog-kötelezvény formájában megtestesítheti a követelést.

Bankgarancia nyújtása, bankkezesség vállalása

A hitelnyújtási ügyletkez többnyire garancia, kezesség, jótállás, stb. kapcsolódik. Az aktív banktevékenység keretében azonban létrejött az **önálló garancia- és kezességi üzletág**, amely adott esetben lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy egy másik üzleti bankkal is hitelkapcsolatba lépjenek.

Ebben az esetben ugyanis a számlavezető bank az ügyfele által egy másik banktól vagy egyéb gazdasági alanytól felvett hitelért vállal garanciát, illetve (készfizető) kezességet.

A pénzügyi lízing

A pénzügyi lízing esetében az üzleti bankok vásárolják meg a lízingbe vevők által megjelölt ingatlanokat vagy ingóságokat, de a vevők tartják nyilván azokat a könyveikben. A lízingbe vevők (ügyfelek) gyakorlatilag hitel-igénybevételeként és annak törlesztéseként kezelik az ügyletet. Amennyiben a szerződés ezt tartalmazza, úgy a teljes törlesztés után az ügyfelek a lízing tárgyát maradványértékben megvásárolhatják, s ezáltal a lízingtárgy a tulajdonukba is kerül. A bankok rendszerint a törlesztés egy részét a hitel visszafizetéseként, másik részét pedig kamatbevételeként kezelik.

A követelések megvásárlása, megelőlegezése: váltóleszámítás, faktorálás, forfetírozás

A hitel kihelyezési lehetőségek sajátos módja, amikor az üzleti bankok követeléseket vásárolnak meg, azaz váltókat számítolnak le, faktorálnak vagy forfetíroznak.

A **váltók leszámításával** az üzleti bankok hitelt nyújtanak ügyfeleiknek. A bankok számára ez az egyik legkedveltebb hitelnyújtási módozat, mert túlnyomó hányadában jövedelmező és viszonylag kis kockázattal járó ügyletet képvisel. Ez természetesen csak abban az esetben igaz, ha a bankok a váltóbírálatnál (hitelbírálatnál) igen nagy gondossággal járnak el. Biztosnak kell lenniük abban, hogy a váltók kibocsátói és a forgatmányosok valóban fizetőképes gazdasági alanyok, továbbá azok az ügyletek, amelyeket közvetítenek, reális adásvételen alapulnak. Ezen túlmenően meg kell felelniük a törvényes alaki kellékeknek és a valódiságnak.

A **faktorálás** a bankok vagy erre szakosított intézeteik garanciát vállalnak meghatározott jövőbeni fizetésekre, amennyiben a vevők ezt elfogadják vagy kívánják. A faktorálás lehet **visszkereset nélküli**, amikor a bank a szállítónak kifizetett összeget akkor sem követelheti vissza, ha a vevő végül is nem fizet, illetve **visszkeresettel megállapodott**, amikor az visszakövetelhető. Az üzleti bankok tehát részben vagy egészben a hitelezési kockázatot is átvállalják az eladóktól. A bankok faktorálásért kamatot és jutalékot számolnak fel. A faktorálásnál az ügyfelek a benyújtás és a lejárat közötti időszakra jutó kamattal és jutalékkal csökkentett összeget kapják meg.

Míg a váltóleszámítás és a faktorálás a rövid lejáratú követelések megvásárlására vagy meghitelezésére szolgál, addig a **forfetírozás** segítségével a bankok ügyfelei közép- és hosszú lejáratú, nagy összegű

belföldi vagy export követeléseit vásárolják meg, a lejáratot jóval megelőzően. Ezeknek a műveleteknek a kockázata (politikai, árfolyam-, hitelezési stb.) lényegesen nagyobb, mint a rövid lejáratúaké, amely a kamat- és jutalékkondíciókban is megmutatkozik. Mindig visszakereset nélküli, szemben a faktorálással.

Követeléskezelés

A faktoring egy speciális fajtája a lejárt (és így esedékessé vált) követelések értékesítése többnyire egy behajtással foglalkozó cég számára. A rossz portfólióelemektől való szabadulás érdekében a kereskedelmi bankok is gyakran nyúlnak ehhez az eszközhöz.

Olvassa el az origo.hu cikkét a követelésbehajtásról!

<http://www.origo.hu/gazdasag/20120716-tisztogatnak-a-bankok-porog-az-adossagpiac.html>

Befektetések, értékpapírüzletek

A bankok ügyfélpolitikájának szerves részét képezik a különböző befektetések, mint forrásaik jövedelmező kihelyezésének egyik megjelenési formái. A bankok befektetéseinek túlnyomó hányada ügyfelek megtakarításainak ésszerű és jövedelmező kihelyezést jelenti. Ezért a befektetések rendszerint nemcsak jövedelmezőségi motivációkat fejeznek ki, hanem a tartós ügyfélkapcsolatok kialakítását is célozzák.

Bankközi hitelkihelyezések

Az üzleti bankok nemcsak hitelt vesznek fel a bankközi pénzpiacról, hanem – likviditási helyzetük függvényében – ott betétet is el-, illetve hitelt is kihelyeznek. A bankközi pénzpiac ugyanis a legalkalmasabb az igen rövid távú (akár napi) kihelyezésekre. A bankok jövedelmezősége szempontjából nyilvánvalóan nemcsak a likviditási hiány okoz veszteséget, hanem a bő likviditás is, hiszen feleslegesen köt le pénzeszközöket, nemhogy jövedelmet biztosítana, hanem költségnövekedéssel jár. Ez különösen akkor fordul elő, amikor a likviditási bőség készpénz formájában jelenik meg, azaz indokolatlanul magas készpénzkészlet alakul ki.

Egyéb aktív bankműveletek

A nemzetközi közvetlen bankhitelek nyújtásának kétféle változata terjed el leginkább, az ún. **technikai hitelek** és a **kettős deviza-adásvétel** formájában lebonyolított hitelek.

6. lecke A kereskedelmi bankok

A kereskedelmi bankok tevékenysége: aktív bankműveletek

Ami a technikai változatot illeti, az a hitelt nyújtók számára a felesleges lekötés elkerülését, a hitelt igénybe vevők részére pedig a likviditáshiány áthidalását teszi lehetővé.

A kettős deviza-adásvétel útján nyújtott hitelek tulajdonképpen **határidős devizaügyletek**, amelyek keretében az egyik bank meghatározott devizáért egy másik devizát vásárol, és egyúttal biztosítja magának azt a jogot, hogy meghatározott időn belül az üzletkötés időpontjában eladott devizát visszavásárolja. Az első adásvétel tulajdonképpen a hitelnyújtási, a második a törlesztési műveleteknek felel meg.

További érdekes információk a témában

A hitel és lízingtermékek közti választást segíti a Magyar Nemzeti Bank honlapján a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos aloldal, ahol található a „Hitel- és lízingtermék választó program”. A program célja, hogy megkönnyítse a tájékozódást a hitel- és lízingtermékek piacán. Érdemes felkeresni és kipróbálni! http://alk.mnb.hu/portal/fogyasztoknak/bal_menu/ptilekerdezo

Ellenőrző kérdések:

1. *Határozza meg az aktív bankműveletek fogalmát és jelentőségét a kereskedelmi bank számára!*
2. *Milyen aktív bankműveleteket ismer? Sorolja fel!*
3. *Milyen módokon csoportosíthatók a bankhitelek?*
4. *Mit jelent a pénzügyi lízing?*
5. *Mi a különbség faktorálás és forfetirozás között?*

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE